

Aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju profils Rīgā
Rīgas valstspilsētas pašvaldības Labklājības departaments
2025

Pētījuma kopsavilkums

Pētījums analizē aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju sociāli demogrāfisko, veselības un funkcionālo profilu Rīgas valstspilsētā, balstoties uz visu klientu datiem, kuriem pakalpojumu nepieciešamības izvērtējums veikts 2024. gadā. Analīzē iekļauti 12 785 unikāli klienti, kas saņēmuši dažādus aprūpes dzīvesvietā pakalpojumus, tostarp aprūpi mājās, aprūpētā dzīvesvietā sniegtos pakalpojumus, pavadona vai asistenta atbalstu, drošības pogu, siltās pusdienas mājās un videovizītes.

Pētījuma rezultāti liecina, ka aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēji galvenokārt ir gados vecākas personas ar kompleksām veselības problēmām un funkcionāliem traucējumiem, kuriem nepieciešams regulārs aprūpes un uzraudzības atbalsts. Lielākā daļa klientu ir sievietes un seniori, ar vidējo vecumu 76 gadi, un gandrīz visiem klientiem konstatētas hroniskas saslimšanas. Vienam klientam vidēji konstatēti trīs funkcionālie traucējumi, kas būtiski ietekmē spēju patstāvīgi funkcionēt ikdienas dzīvē.

Pētījums sniedz būtisku empīrisko pamatu aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu plānošanai, resursu sadalei un pakalpojumu attīstībai, īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanās tendences un pieaugošo pieprasījumu pēc ilgstošas aprūpes pakalpojumiem dzīvesvietā.

Problēma un pētījuma aktualitāte

Sabiedrības novecošanās un hronisko slimību izplatības pieaugums rada būtisku pieprasījumu pēc aprūpes dzīvesvietā pakalpojumiem. Lai nodrošinātu efektīvu sociālās aprūpes sistēmas plānošanu, ir nepieciešama precīza informācija par pakalpojumu saņēmēju profilu, viņu veselības stāvokli, funkcionālajām spējām un aprūpes vajadzību intensitāti. Bez šādas informācijas pastāv risks nepietiekami plānot pakalpojumu kapacitāti, neatbilstoši sadalīt resursus vai nenodrošināt klientu vajadzībām atbilstošu atbalstu.

Pētījuma aktualitāti īpaši pastiprina fakts, ka gandrīz visiem klientiem (99,9%) ir hroniskas vai pastāvīgas saslimšanas, kas nozīmē ilgstošu vai pastāvīgu aprūpes nepieciešamību. Vienlaikus liela daļa klientu saskaras ar vairākiem funkcionāliem traucējumiem, kas būtiski ierobežo viņu autonomiju un palielina aprūpes intensitātes nepieciešamību.

Pētījuma mērķis

Pētījuma mērķis ir raksturot aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju profilu Rīgas valstspilsētā, analizējot klientu demogrāfiskās pazīmes, veselības stāvokli, funkcionālos traucējumus, invaliditātes statusu, aprūpes līmeni, aprūpes intensitāti un uzraudzības nepieciešamību, lai nodrošinātu pierādījumos balstītu sociālās aprūpes pakalpojumu plānošanu un attīstību.

Pētījuma dizains un metodoloģija

Pētījums veikts kā kvantitatīva administratīvo datu analīze, izmantojot visu aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju datus Rīgā, kuriem pakalpojumu nepieciešamības izvērtējums veikts laika periodā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 28. decembrim. Analīzē iekļauti 12 785 unikāli klienti.

Analīze aptver vairākus aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu veidus, tostarp:

- aprūpi mājās,
- aprūpētā dzīvesvietā sniegtos pakalpojumus,
- pavadoņa un asistenta pakalpojumus,
- drošības pogas pakalpojumu,
- siltās pusdienas mājās,
- videovizītes.

Datu analīzē tika izmantoti klientu izvērtēšanas dati, analizējot šādus parametrus:

- vecuma un dzimuma struktūru,
- aprūpes līmeni un aprūpes stundu apjomu,
- invaliditātes statusu,
- veselības stāvokli,
- funkcionālo traucējumu veidus un skaitu,
- uzraudzības nepieciešamību un tās intensitāti.

Datu analīze veikta, izmantojot aprakstošās statistikas metodes, analizējot klientu sadalījumu pēc dažādām sociāli demogrāfiskām un funkcionālām pazīmēm.

Galvenie pētījuma secinājumi

Pētījuma rezultāti ļauj identificēt vairākas būtiskas aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēju profila raksturojošās pazīmes.

Pirmkārt, aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmēji galvenokārt ir seniori. Klientu vidējais vecums ir 76 gadi, kas apstiprina, ka aprūpes dzīvesvietā pakalpojumi primāri ir vērsti uz gados vecāku personu atbalstu. Sievietes veido 71% no visiem klientiem, kas atbilst sabiedrības demogrāfiskajai struktūrai, kur vecākās vecuma grupās dominē sievietes.

Otrkārt, klientiem raksturīgs augsts veselības problēmu izplatības līmenis. Gandrīz visiem klientiem (99,9%) ir hroniskas vai pastāvīgas saslimšanas, kas norāda uz ilgstošu un kompleksu aprūpes nepieciešamību.

Treškārt, klientiem raksturīga augsta funkcionālo traucējumu izplatība. Vidēji vienam klientam konstatēti trīs funkcionālie traucējumi, kas nozīmē būtiskus ierobežojumus patstāvīgā funkcionēšanā un nepieciešamību pēc regulāra atbalsta.

Ceturtkārt, aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu saņēmējiem bieži nepieciešama uzraudzība un regulāra aprūpe. Liela daļa klientu atrodas augstākos aprūpes līmeņos, kas nozīmē lielāku aprūpes intensitāti un aprūpes stundu skaitu.

Piektkārt, invaliditātes esamība ir nozīmīgs faktors, kas saistīts ar augstāku aprūpes līmeni un lielāku aprūpes stundu skaitu, kas norāda uz ciešu saistību starp funkcionāliem ierobežojumiem un aprūpes intensitāti.

Kopumā pētījuma rezultāti apstiprina, ka aprūpes dzīvesvietā pakalpojumi ir kritiski nozīmīgs atbalsta instruments personām ar būtiskiem veselības un funkcionālajiem ierobežojumiem, īpaši senioriem. Ņemot vērā sabiedrības novecošanās tendences, prognozējams, ka pieprasījums pēc šiem pakalpojumiem turpinās pieaugt, kas nozīmē nepieciešamību stratēģiski plānot pakalpojumu attīstību, kapacitāti un resursu nodrošinājumu nākotnē.